

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Rautjärven kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Eija Hämäläinen

hallintojohtaja

p. 040 3540292

eija.hamalainen@rautjarvi.fi

Rautjärven kunta

Simpeleentie 12

56800 Simpele

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Rautjärven kunnanhallitus 21.9.2020 §158

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Väestön terveys- ja hyvinvointieroja kaventaa ja palvelujen yhdenvertaista saatavuutta parantaa yksi järjestäjä, joka ohjaa, suunnittelee, valvoo ja arvioi palvelukokonaisuuksia ja sen osana, saavutettavuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta.

Painopisteen siirtyminen peruspalveluihin niin, että erityispalvelut ovat peruspalveluja tukemassa, on erittäin hyvä ja ennaltaehkäisee raskaampien palvelujen tarvetta.

Pääpaino palvelujen järjestämisessä tulee selkeästi olla arkiympäristöissä ja vaativat erityispalvelut ja -osaaminen on nähtävä tukirakenteena, joka auttaa peruspalveluja tehtävässään.

Uudistuksen tavoitteiden onnistumisen edellytyksenä ovat myös kulkuyhteyksien turvaaminen sekä asiakkaiden palvelun saamiseen käyttämän ajan tasapuolisuus.

Sote-maakunnan velvollisuudeksi tulee säätää yhteistoiminta kuntien kanssa. Vain näin toimien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi voidaan saavuttaa tuloksia ilman osaoptimointia.

Edelliseen maakunta- ja sote-uudistuksen tavoitteisiin nähden valinnanvapautta on rajattu voimakkaasti. Yritysten tehokas käyttö palvelusetelituottajina lisäisi toiminnan tehokkuutta ja innovatiivisuutta. Esitetty, vain ostopalveluihin perustuva malli, on byrokraattinen ja asiakkaan tahdon merkitystä väheksyvä.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Harvoneva asutus ja palvelujen karkaaminen heikentävät turvallisuudentunnetta ja voivat johtaa julkisten palvelujen rasittumiseen. Näitä ongelmia ei voida hallita keskittämällä palveluita vaan eri toimintojen yhteistä tuottamista lisäämällä.

Koko Suomessa kaupunkikeskusten ulkopuolisen alueen turvallisuuden kannalta keskeisin haaste on sopimuspalokuntatoiminnan turvaaminen. Työaikadirektiivin tulkinnan takia näille aluein hälytysvalmius on mahdollista turvata ainoastaan organisoimalla asia, että yksikönjohtajien toiminta järjestetään palkatulla henkilöstöllä jotka pystyvät johtamaan sopimuspalokunnan hälytystoimintaa. Toimintavalmiuden ylläpidossa tulee varmistaa VPK sopimuspalokuntien asema kustannustehokkaalla tavalla.

Vastaus haasteeseen ei saa olla hälytystoiminnan keskittäminen vakinaisilla palokunnille vaan pyrkimys yhdistää vapaaehtoisten palokuntien resursseja ja kehittää sopimuspalokuntien toimintaa.

Tärkeää on jatkaa soten ja pelastustoimen tiivistä yhteistyötä ja kehittämistä hälytystoiminnan järjestämisessä, kotona asumisen turvallisuudessa, tiedolla johtamisessa sekä valmius- ja varautumisasioissa. Ensihoidon ja pelastustoimen saumaton yhteistyö antaa mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen sekä harva-alueiden palvelujen turvaamiseen.

Yhteiset asemaverkostot, tukitoiminnot sekä koulutukset ja harjoitukset e ylläpitävät valmiutta sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että pelastustoimessa.

Ensihoidon osalta nykyinen Kelan korvausjärjestelmä ei tue mallia, jossa potilas hoidetaan kotona tai paikan päällä ensihoidon toimesta. Korvaukset edellyttävät potilaan kuljetusta esim. toimipisteisiin tai päivystysvastaanotolle. Tämä tulisi huomioida monikanavaisen rahoitusmallin tarkastelussa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Demokratian voi toteutua demokraattisesti vaaleilla valitun valtuuston, asukkaiden kuulemisen ja vaikuttamistoimielimien kautta. Demokratian toteutuminen voi kuitenkin olla vaarassa, jos harvaan asuttujen alueiden edustajia ei valita valtuustoon tai vaikuttamistoimielimiin eikä heitä pyritä erikseen kuulemaan palvelutarpeista. Samalla tavalla ulkopuolelle voivat jäädä muutkin erityisryhmät.

Valtion vahva taloudellinen ja toiminnallinen ohjaus voi vähentää demokratian merkitystä. Tämän vuoksi valtion ohjaus tulisikin keskittää vain välttämättömiin kohteisiin ja turva riittävä rahoitus tavoitteiden saavuttamiseen erityisten tarpeiden huomioon ottamiseen.

Vahvin kansanvaltaisuuden perinne on Suomen kunnissa. Tämän vuoksi kuntien kuuleminen parantaa kansanvaltaisuuden toteutumista.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Osallistumisoikeuksien osalta tulisi edellyttää myös maakunnan eri alueiden asukkaiden osallistamista.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Järjestelmä voi sinällään olla toimiva, jos valtion ohjaus keskittyy tavoitteiden saavuttamiseen tuotannon ohjauksen sijasta ja rahoitusjärjestelmä pystyy tunnistamaan todelliset palvelutarpeet rahoituksen perustaksi. Sekä ohjauksen tarkoituksenmukaisuutta että rahoitusmallia tulee arvioida koko neljän vuoden siirtymäkauden ajan ja tehdä tarvittavat muutokset. Yleiskatteista rahoitusta ei saa lähteä sormeilemaan korvamerkityllä hankerahoituksella. Havaittuihin ongelmiin tulee tarttua tavoiteasettelulla ja rahoituskriteereiden tarkistuksella. Yleiskatteista rahoitusta ei saa lähteä sormeilemaan korvamerkityllä hankerahoituksella. Havaittuihin ongelmiin tulee tarttua tavoiteasettelulla ja rahoituskriteereiden tarkistuksella.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin [Lyhytaikaisen velan käytöstä maksuvalmiuden turvaamiseksi olisi syytä olla erillinen maininta. Ilman verotusoikeutta lyhytaikaisten lainojen ja rahoitussopimusten kustannukset voivat nousta, jos niillä ei ole valtioneuvoston päätöksen noina. Pitkäaikaisen lainan otto-oikeuden suuruus määrittäisi sote-maakunnan laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoitun lainamäärän erotuksena. Määrittely voi estää sote-maakuntaa toteuttamasta lakisääteisten velvoitteiden tai toiminnan tehostamisen kannalta välttämättömiä investointeja.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakunnan velvoite neuvotella kuntien kanssa valtuustokausittain ei ole riittävä. Velvoite tulisi sitoa sopimiseen hyvinvointikertomuksen ja – suunnitelman laadinnassa ja seurannassa. Tällä varmistettaisiin yhtenevät toimet oppilas- ja opiskelijahuollossa, maahanmuuttopalveluissa, ikäihmisten palveluiden kehittämisessä, työllisyysedistämässä sekä vammaispalveluissa. Tilanteiden muutoksen ja reagoinnin oikea-aikaisuuden takia neuvottelut olisi pidettävä vuosittain.

Ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkintähuollon tehtävien siirto kunnilta maakunnan tehtäväksi tulee mahdollistaa jo tämän uudistuksen yhteydessä, ettei siitä tarvitsisi erikseen säätää.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Yksityisten palveluntuottajien toimiminen palvelusetelituottajina ilman varsinaista hankintaa tulee mahdollistaa hyväksymällä toimijapalvelusetelituottajaksi ja määrittelemällä palvelusetelin arvo. Palvelun käyttämisestä ja mahdollisesta lisäkustannuksista päättäisi asiakas itse. Ostopalveluiden rajoittaminen esim.päivystyksessä, johtaa epätarkoituksenmukaiseen maakuntayhtymien perustamiseen.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Vaatimus lähellä tuotettavista palveluista on riittävä, jos tulkinta erityisosaamisesta tai palvelujen tarkoituksenmukaisesta tuottamisesta ei muodostu liian väljäksi.Palveluyhteistyöstä kuntien kanssa maakunnalle tulisi määritellä selkeä velvollisuus eikä vain edistämisvelvoite.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Maakunnalle ei ole jäämässä roolia maakunnan työllisyyden edistämässä. Erityisesti sote-palveluja tarvitaan pitkäaikaistyöttömien osalta. Keskisiä palvelualueita ovat aikuissosiaalityö sekä osatyökykyisten terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelut. Toimivat sote-palvelut ovat myös yritystoiminnan veto- ja pitovoiman kannalta keskeisiä.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä [Käsite ”riittävä oma palvelutuotanto” tulee voida tulkita väljästi niin, että nyt toiminnassa olevia hyviä ostopalvelukäytäntöjä voidaan edelleen käyttää.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Työllisyyden hoidon jättäminen pois maakunnan tehtävistä, johtaa nykyisen toimivan yhteistyön kuntien, Eksoten, TE-toimiston ja KELAn välillä tuuliajolle ja ei sopi nykyiseen TYP-palvelujen järjestämismalliin.

Toimiva työllisyyden hoitomalli kuntavetoisenakin edellyttää aikuissosiaalityön ja terveydenhuollon henkilöstön panosta, jota kunta ei enää jatkossa voi palkata omaan organisaatioonsa.

Maakunnittainkin on kuntien kouluissa ja varhaiskasvatuksessa suuria eroja tarpeissa koulukuraattori ja –psykologi palveluiden osalta. Kunnille ei jää enää koulutuksen järjestäjänä mahdollisuutta hankkia näitä palveluita vaan tyytyä maakunnan tarjoamaan palveluun.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Suomen ja Venäjän välisen lähialueyhteistyön osalta kalustollinen valmius tulee sijoittaa mm. Kaakkois-Suomeen (Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson yhteiskäyttöön)

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoona. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan [Kyseisten kuntien liittäminen Pohjois-Savoona tuottaisi jatkossa useita vaikeasti toteutettavia aluejakojen muutoksia. Perustellumpaa olisi kehittää vaalipiirin yhtenäisyyttä lisääviä aluejakoja. Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan yhteistyötä tulisi kehittää yhteisten aluejakojen pohjalta.]

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [HUS-maakuntayhtymän valmistelussa tulee huomioida myös muiden saman ERVA-alueen maakuntien näkökulmat.]

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin [Lainsäädännössä tulee ottaa huomioon myös ne sotepiirit, joiden toimintaan on integroitu erityistason ja perustason palvelut. Erityisesti tarvitaan tarkennusta kuntayhtymän omistuksessa olevien osakkeiden sääntelyyn, jos yhtiö ei suoraan liity maakunnan tehtävien hoitoon, sekä kuntayhtymän tällä hetkellä hoitamien sote-maakunnan ulkopuolisten tehtävien järjestämisestä ja niiden vaikutuksesta kuntien vastuisiin. HUS-sairanhoitopiiriin jäsenkuntien tulee kattaa ennen uudistusta kertyneet alijäämät, jotta ERVA-alueen muut maakunnat eivät joudu kattamaan alijäämiä maksusuoksissaan. Kunnan joutuessa kilpailulainsäädännön perusteella yhtiöittämään vuokrattavan sote-kiinteistöomaisuutensa on tämä voitava tehdä ilman veroseuraamuksia.]

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin [Kompensaatoraja 0,7 % -yksikköä tarkoittaa sote-maakunnan jälkeisessä tilassa noin 8 % osuutta vuotuisesta kunnallisveron tuotosta. Oikea kompensatio raja olisi 0,35 % -yksikköä, koska muutoksen jälkeen kuntien riskinotto-kyky on pudonnut noin puoleen nykyisestä. Tilanteen vertailu aiemmin toteutuneisiin muutoksiin on harhaanjohtava. Korvauksen suuruuden sitominen veroprosentin korkeuteen ei ole objektiivinen mittari kunnan taloudellisesta kantokyvystä. Korvausraja tulisi sitoa efektiiviseen kunnallisveroon esimerkiksi niin, että jos

efektiivisellä keskiarvolla laskettu vero on 1 %-yksikköä yli keskiarvon niin ylittävästä osuudesta korvataan 50 %.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [Etelä-Karjalan kokemuksen mukaan palkkojen harmonisointi voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten perusteella ei onnistu edes 9. desiilin ja siten kustannus voi olla jopa kaksinkertainen arvioituun nähden. Lisäksi on otettava huomioon, että Paras-lainsäädännöstä lähtien toteutetuissa yhteistoiminta-alueissa harmonisointi on edelleen suurelta osin toteutumatta, jolloin kunnille voi syntyä maakuntien ratkaisun yhteydessä merkittäviä takautuvia korvausvelvollisuuksia. Maakuntien rahoituksessa palkkaharmonisoinnin toteutuminen tulee ottaa huomioon niin, että kompensatio kohdistuu harmonisoinnin toteuttaneisiin maakuntiin.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä pääosin [Kokonaisulkoistuksen tuottajien toimintaa tulee ohjata samojen periaatteiden mukaisesti kuin maakunnan omaakin tuotantoa. Yrityksille tulee antaa mahdollisuus sopeutua sote-maakunnan toimintaympäristöön. Molemmille osapuolille tulee antaa mahdollisuus purkaa sopimus, jos tavoite ei toteudu. Sopimuksen mitättömäksi määrittely sotii suomalaista oikeustajua vastaan.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin [Tavoite on hyvä ja mahdollinen toteuttaa Etelä-Karjalan maakunnassa, mutta uudistuksessa on paljon yksityiskohtia, joiden ratkaiseminen on tavoitellussa aikataulussa haastavaa.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Toiminnan käynnistämisvaiheessa valtion rahoitus on välttämätöntä. Verojärjestelmään tehtävien muutosten tulee mahdollistaa maakunnan verotusoikeuden nopea toteutuminen, jotta itsehallinto periaate toteutuisi.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin [Sote -palveluiden osalta sote-maakunnan liikkumavara syntyy ainoastaan kustannusten hallinnasta. Prosessien kehittäminen ja toimintoja tehostavat innovaatiot on mahdollista toteuttaa ainoastaan valtion erityisrahoituksella. Tämä kaventaa sote –maakuntien itsehallinnon näennäiseksi ja samalla vaarantaa tavoitellun alueellisen demokratian toteutumisen. Rahoitusperiaatteen noudattamiseksi § 29 määräykset oikeudesta lisärahoitukseen on tarpeellinen, mutta rahoitusperiaatteen perustuslaillista toteutumista on myös säännöllisesti valvottava. Asukastiheyden lisäksi tulee ottaa huomioon todelliset etäisyydet palvelujen toteuttamiskustannuksissa tai vaihtoehtoisesti maakunnan asukkaiden kustannukset palvelujen käytössä.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymiskijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Päivystävän keskussairaalan velvoitteet suhteessa maakunnan kokoon tulee huomioida rahoituksessa.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymiskijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Asukastiheyden merkitys on paljon merkittävämpi valmiuden ylläpidon kustannuksista. Harvaan asutuilla alueilla keskeistä on VPK –pohjaisten sopimuspalokuntien panos. Nykykehityksellä ja esitetyllä maakuntien rahoituksella Etelä-Karjalassa ei ole varaa ylläpitää hälytystoimintaa Imatran pohjoispuolella, jolloin toimintavalmiusaikoja ei pystytä noudattamaan kuin kaupunkikeskuksissa. Keskimääräinen asukastiheys mittaa huonosti esim. maakunnan muodosta tai vesistöistä johtuvia etäisyyksiä. Valtakunnallisesti on ratkaisematta sopimuspalokuntien toiminnan järjestäminen hälytysyksikköinä. Tasavertaisuuden turvaamiseksi HARVA-alueen toimintavalmiuden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset tulee huomioida rahoitusjärjestelmässä. Riskikertoimen määrittelyssä tulee riittävällä painoarvolla ottaa huomioon raja-alueet ja erityisesti riskin kasvaminen turisti ja tavaravirroissa.]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin [Tasausajan päättyessä on kuitenkin tarpeen arvioida tilannetta uudelleen todellisten kustannusten ja palvelutarpeen muutoksen perusteella.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Esitysluonnoksessa ei ole käsitelty tilannetta, jossa eri luottolaitokset irtisanoisivat siirtyvät luottonsa joko uudistukseen sisältyvien puutteellisuuden tai muiden ominaisuuksien vuoksi tai omista sisäistä syistä. Mikäli luotonantajat eivät hyväksy luottojen siirtoa, ne tulevat kuntayhtymien purkamisen yhteydessä perustajakuntien maksettaviksi. Tämä mahdollinen tilanne tulisi käsitellä asianmukaisesti voimaanpanolaissa ottaen huomioon, että maakuntien lainojen rahoitusvastuun on tarkoitus siirtyä valtiolle.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä pääosin [Edellisessä valtionosuusuudistuksessa Rautjärven kunnalta leikattiin valtionosuutta n 700 €/as, koska leikkureista ei pidetty kiinni. Tässä konkurssissa lisäleikkaus 75 €/ as ei tunnu missään, vaikkakin epäreilulta, koska valtionosuusjärjestelmän muutoksen aiheuttamaa talouden epätasapainoa halutaan näinkin pitää yllä.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei pääosin [Laskennallinen peruspalveluiden valtionosuus kattaa Rautjärven kunnan osalta vain noin 50 % peruskoulun ja varhaiskasvatuksen vuotuisista poistoista, joten varsinaisen toiminnan kuiluihin ei valtionosuusrahoitusta riitä lainkaan. Näin ollen rautjärveläiset eläkeläiset rahoittavat omarahoitussuuden laskentakaavan mukaisesti kunnan omien lasten ja nuorten lisäksi vastaavan määrän muiden paikkakuntien lapsia ja nuoria, vaikka omien palveluiden yksikkökustannukset ovat erittäin korkeat suhteessa keskiarvokustannuksiin.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Toimeentulotuesta annetun lain 5 b §:ssä tarkoitettu kunnan rahoitusosuus on poistettava kokonaan, koska kunnalla ei enää ole mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan järjestämiseen.

Samoin kuntien työmarkkinatuen maksuosuus ei myöskään ole enää perusteltu ilman kuntien mahdollisuutta aktiivisesti vaikuttaa pitkäaikaistyöttömyyteen ja se voitaisiin kuitata poistamalla työttömyyskerroin peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmästä.

Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen perusteet ovat asianmukaiset ja selkeät.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan erillislaissa on esityksen mukaan pyritty vastaavanlaisiin säädöksiin ja huomioihin kuin muiden sote-maakuntien kohdalla. Uudenmaan erilliskäytännöllä ja HUS-järjestämissopimuksella ei tulisi olla vaikutusta koko yhteistoiminta-alueen toimintaan ja yhteistoiminta-alueen sopimuksen sisältöön eri sote-maakuntien osalta.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaisissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien muutoksia voi toteutua myös yli määriteltyjen yhteistoimintoaluerajojen. Tähän liittyvästä arviointiprosessista olisi hyvä olla maininta säädöksessä.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Keskiössä ovat kansalaisten perusoikeudet. Valtion ohjauksen toteutumisen perustuslain mukaisuuden arviointi on jatkossa haasteellinen tehtävä, kun Suomessa ei ole perustuslakituomioistuinta.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä [Ohjausneuvotteluissa tulee keskittyä tavoitteiden asettamisen ja toteutumisen seurantaan.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei pääosin [Kehityksen aktiivinen seuranta on tarpeellista, mutta aktiivinen ohjaus pienentää itsehallintoa.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

kyllä pääosin [Palkkojen harmonisoinnin vaikutus on arvioitu liian pieneksi nykyisiin virka- ja työehtosopimukseen peilattuna.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

omaisuusjärjestelyt

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Perusturvamaakunta.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Perusturvamaakunta Etelä-Karjala (Eksote).

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Hämäläinen Eija
Rautjärven kunta - Rautjärven kunta konsernipalvelut